

Waarnemingen april, mei, juni 2012

Waarnemingen zijn overgenomen van www.waarneming.nl. Hier is een volledig overzicht is te vinden van de vogels die deze maanden in ons waarnemingsgebied zijn waargenomen.

Bijzondere broedvogels

De broedvogeltellers van de vereniging waren ook dit jaar weer actief in de AWD. Naast heel veel Fitissen, Heggenmussen en Grasmussen, kwamen ze ook bijzonderheden tegen. Het aantal **Gekraagde Roodstaarten** neemt nog steeds toe. Eén van de toppers was de **Kleine Bonte Specht**, met één of zelfs twee paartjes in Hoekgatterduin (LS). Ook bij Sasbergen was in april een paartje aanwezig (JV, PH). **Tapuiten** waren als broedvogels helemaal afwezig. Er waren geen territoriale vogels en zelfs geen late doortrekkers. Op 24 mei zat de laatste Tapuit in Noordduinen (RG). Er was wel nog een late waarneming van een **Paapje** op 10 juni AWD De Zilk (JA), maar zonder aanwijzing voor een territorium. In het Langeveld heeft waarschijnlijk een paartje **Appelvinken** gebroed. Op 18 april was het paartje aan het baltsen (GC) en in april en mei zijn er regelmatig vogels gezien. Op de St Bavo bleef het bij losse waarnemingen (MW). Het wachten is nog steeds op een zeker broedgeval in ons werkgebied. Na veel waarnemingen van overvliegende vogels in maart en april waren er tot na de datumgrens waarnemingen van **Kleine Barmsijzen**, o.a. op 28 juni bij de golfbaan in de Noordduinen (CZ). Dit is in jaren niet voorgekomen, maar helaas waren er geen echte aanwijzingen voor een territorium. Op drie plekken werden jonge **Bosuil**en gezien (AS). Voor het eerst broedde deze uil op Willem v.d. Bergh (KV). Daar broedde ook een **Ransuil**, een zeldzaamheid in onze regio tegenwoordig (JP). De **Engelse Kwikstaart** handhaaft zich nog steeds in het bollenland, met dit jaar in totaal 5 territoria in het Langeveld (RG), de Zwetterspolder (HV) en het Vinkeveld (AS, PS). De **Blauwborst** had opnieuw een territorium in het bollenland van de Hogeveense Polder, bij een vaart waar eilandjes met natuurvriendelijke oevers zijn aangelegd (PS). Op dezelfde plek dook begin juni een vrouwtje **Zomertaling** met jongen op (PM). De **Visdieven** en **Kokmeeuwen** vestigden net als vorig jaar een kleine kolonie in de Hogeveense polder. Door vroegtijdige werkzaamheden op het perceel dat ze hadden uitgekozen waren ze niet succesvol (PS). De nieuwe kolonie **Visdieven** die zich heeft gevestigd op een dak op bedrijventerrein Klei-Oost kon dit jaar voor het eerst goed geteld worden. Er broedden 20 paren (PS, HV), vergezeld van een broedende **Stormmeeuw**. De meeuwenkolonies in 't Heen vielen in aantal iets terug ten opzichte van vorig jaar, met 255 paar **Kleine Mantelmeeuwen** en 48 paar **Zilvermeeuwen**. De **Stormmeeuw** had een goed jaar met 6 aanwezige paren.

Op Willem v.d. Bergh is het aantal **Kleine Mantelmeeuwen** duidelijk toegenomen de laatste jaren. Op twee plekken waren vanaf de weg broedende vogels of vogels met jongen te zien, met minimaal 8 aanwezige paren (PS). Na de sloop van gebouwen op het terrein is een deel van de meeuwen uitgeweken naar een nieuwe locatie. Op het dak van een grote schuur in het Vinkeveld broeden nu enkele paren **Zilver-** en **Kleine**

Appelvink 18 april 2012 Langeveld ©Gab de Croock

Mantelmeeuwen (PS). Als laatste was er het bericht dat er een paartje **Grauwe Klauwier** in de duinen heeft gebroed. Op 19 juni was een paartje een juveniel aan het voeren in de zeereep van Nora. Helaas raakte dit te laat bekend om geverifieerd te kunnen worden. Op 21 mei zat er een mannetje **Grauwe Klauwier** in de Haasveldduinen in de AWD. Dit is net binnen de datumgrenzen. In elk geval een soort om komende jaren goed op te letten (JS).

Zomertortels (op) retour

In het prachtige boek 'Living on the edge' kun je lezen over hoe het onze zomergasten vergaat in hun wintergebieden in West-Afrika. Zomertortels zijn afrikagangers en ze overwinteren daar vooral in gebieden waar rijst wordt geteeld en waar ze veilig kunnen rusten in doornige acacia's. Voor de Zomertortel is er vooral slecht nieuws. Opeenvolgende droogtes in de wintergebieden hebben hun tol geëist. In droge jaren zijn er veel minder wilde graszaden en rijst voor ze te vinden. De jachtdruk op dit duifje is daarbij enorm. In Frankrijk is de jacht inmiddels verboden, maar rond de Middellandse Zee moeten ze nog steeds een spervuur van hagel passeren. Daar is nog een nieuwe bedreiging bij gekomen. Jachtexpedities van vooral Franse jagers die in de wintergebieden de slaapplekken van de Zomertortel opzoeken. Daar komen soms duizenden vogels samen. Zo'n jachtgezelschap kan daar onvoorstelbare schade aanrichten. Het is dan bijna verbazingwekkend dat er nog steeds Zomertortels in het voorjaar ons land bereiken.

Zomertortel - Noordzijderpolder - 17-06-2008 ©Jan Hendriks

De Zomertortel neemt al jaren sterk af in Nederland. Ondanks alle ellende in de overwinteringsgebieden ligt de hoofdoorzaak toch waarschijnlijk in het broedgebied, bij onszelf. In het moderne boerenland zijn nog maar weinig onkruidzaden te vinden. De vogels vertrekken noodgedwongen vroeg uit de broedgebieden waardoor tweede legfels erbij inschieten.

Ook rond Noordwijk neemt de Zomertortel sterk af. Er is nog maar een fractie over van de aantallen van de inventarisatieronde van de jaren tachtig. Vrijwel alle resterende territoria zitten in bosjes en beplantingen rond de bollenvelden van het Langeveld en Hogeveense Polder. Hier zijn ze nog jaarlijks te zien. Illustratief voor hoe zeldzaam dit duifje is geworden is dat vogelaars speciaal een bezoekje brengen aan dit gebied om deze

soort op de jaarlijst te krijgen. Dat levert wel weer extra waarnemingen op, waarmee een redelijk beeld ontstaat van hoeveel er nog zijn. Dit jaar zijn in totaal 8 territoria te onderscheiden op basis van de ingevoerde waarnemingen. Omdat er niet systematisch is gezocht zal dit niet volledig zijn. Vergelijken we dit met de verspreiding in 'Tussen Tulpen en de Zee' (2004-2008) dan is duidelijk dat de afname doorgaat.

Van de 7 territoria in de AWD is niets meer over. Annelies Marijn is had in 2010 voor het laatst een koerende Zomertortel in het Boeveld. Elders zijn alle vroegere plekken nog wel bezet: St Bavo (1), Hogeveense Polder (2), Sollasi en Oosterduinse Meer (3) en het Langeveld (2). Maar de aantallen lijken ook hier terug te lopen, met bijvoorbeeld een afname bij Sollasi/Oosterduinsemeer van 5 naar 3 territoria. Aan de andere kant lijkt het beeld ten opzichte van 2010 en 2011 niet verslechterd (2010: 7 territoria op basis van losse waarnemingen, 2011: 3 territoria). Het goede nieuws is uiteindelijk dat de Zomertortel nog steeds in ons waarnemingsgebied broedt en dat dit al behoorlijk uniek begint te worden. Het bollenland heeft blijkbaar wel wat te bieden voor deze soort. Er liggen altijd wel ergens onkruidrijke veldjes braak. Ook heeft de Zomertortel baat bij het in stand houden van kruidrijke randen van bollenpercelen, waar de Agrarische Natuurvereniging Geestgrond zich hard voor maakt. Het is de moeite waard om de komende jaren goed op deze soort te letten. Door losse waarnemingen door te geven kunnen we een vinger aan de pols houden: houden we een bolwerkje van de Zomertortel in de Bollenstreek?

Zomergasten laat

We beleefden een bijzonder koud en somber voorjaar. Dit was te zien in de aankomst van de zomergasten (zie de tabel met aankomstdata van 2011 en 2012). In Noordwijk zijn we rond 1988 begonnen met het goed registreren van de vroegste aankomstdata. Kijken we naar de gemiddelde aankomstdata over de periode 1988-2012 dan weten we wanneer we de verschillende soorten ongeveer kunnen verwachten. Met groen is aangegeven welke soorten vroeger dan de gemiddelde aankomstdatum arriveerden dit voorjaar. Het eerste dat opvalt is dat we nauwelijks overwinteraars hadden. Van soorten als **Tjiftjaf** en **Roodborsttapuit** blijven in zachte 's winters wel eens individuen overwinteren, zodat er geen 'vroegste' aankomstdatum is. Met de winterkou in 2011 en 2012 waren ook deze soorten helemaal verdwenen en hadden we 'ouderwetse' voorjaarswaarnemingen van net gearriveerde vogels. Bij de vogels die je vanaf de tweede helft van maart kunt verwachten zien we een hele serie vroege aankomsten. In de warme periode eind maart arriveerden soorten als **Visdief**, **Boerenwaluw** en **Tapuit** een paar dagen eerder dan gemiddeld. Ondanks dat het in het april al vrij snel somber en koud werd arriveerden ook de eerste **Nachtegalen** en **Gekraagde Roodstaarten** nog relatief vroeg. Beide soorten zongen al op 5 april in de AWD

Zomergast	vroegste aankomst ooit	gem. vroegste aankomst 1988-2012	aankomst 2011	aankomst 2012
Grutto	02 jan 2010	22 feb	9 mrt	3 mrt
Tjiftjaf	overwinterend	08 mrt	12 mrt	10 mrt
Lepelaar	31 jan 1998	09 mrt	28 feb	1 mrt
Zwartkop	overwinterend	16 mrt	30 mrt	23 mrt
Roodborsttapuit	overwinterend	17 mrt	10 mrt	4 mrt
Witte Kwikstaart	overwinterend	19 mrt	1 mrt	overw.
Zwarte Roodstaart	overwinterend	22 mrt	13 apr	20 mrt
Zomertaling	04 mrt 1973	23 mrt	21 mrt	15 mrt
Grote Stern	10 feb 2001	25 mrt	22 mrt	24 mrt
Tapuit	8 mrt 1988	25 mrt	26 mrt	21 mrt
Kleine Plevier	04 mrt 2009	26 mrt	17 mrt	27 mrt
Fitis	11 mrt 2001	27 mrt	30 mrt	28 mrt
Boerenwaluw	19 mrt 1996	31 mrt	21 mrt	26 mrt
Visdief	11 mrt 2005	02 apr	30 mrt	25 mrt
Boompieper	14 mrt 2008	03 apr	2 apr	8 apr
Gele Kwikstaart	17 mrt 1977	03 apr	6 apr	28 mrt
Blauwborst	1 apr 2011	07 apr	1 apr	28 mei
Gekraagde Roodstaart	23 mrt 1996	08 apr	2 apr	5 apr
Oeverwaluw	2 apr 2011	10 apr	2 apr	19 apr
Nachtegaal	31 mrt 2004	10 apr	7 apr	5 apr
Sprinkhaanzanger	02 apr 1993	12 apr	8 apr	20 apr
Koekoek	04 apr 1999	16 apr	11 apr	14 apr
Huiswaluw	02 apr 1999	17 apr	6 apr	20 apr
Braamsluiper	27 mrt 1975	17 apr	9 apr	12 apr
Grasmus	10 apr 2005	17 apr	10 apr	12 apr
Gierzwaluw	13 apr 1991	19 apr	22 apr	24 apr
Boomvalk	22 mrt 1983	21 apr	10 apr	22 apr
Paapje	14 mrt 1991	23 apr	22 apr	29 apr
Zomertortel	20 mrt 2005	24 apr	24 apr	3 mei
Tuinfluit	15 apr 1958	25 apr	21 apr	3 mei
Kleine Karekiet	15 apr 1979	03 mei	24 apr	30 apr
Wielewaal	26 apr 1969	13 mei	8 mei	13 mei
Spotvogel	28 apr 1977	15 mei	3 mei	20 mei
Bosrietzanger	01 mei 1996	16 mei	19 mei	17 mei

gearceerd: vroege aankomsten

(KV). Blijkbaar had de warme zuidelijke stroming in maart deze vogels al dicht in de buurt gebracht. Na nog een twee vroege aankomsten van **Grasmus** (AS) en **Braamsluiper** (PH) op 12 april in de AWD werd het stil. Het gros van de soorten dat in april en mei arriveert was uitgesproken laat, soms zelfs meer dan een week na de gemiddelde datum. De eerste **Gierzwaluwen** verschenen een paar dagen later dan normaal. Op 24 april vloog de eerste over de Driehoek in de

Noordduinen (CZ). Op 27 april verschenen ze ook voor het eerst boven het dorp en zagen de deelnemers van de Offem excursie 10 vogels rondvliegen (HV). Het kortstondige mooie weer van 30 april bracht wel een vroege **Kleine Karekiet** (KV). Vergelijken we deze late aankomsten met die in april 2011 dan zien we een groot verschil. Met een uitzonderlijk warme aprilmaand waren vrijwel alle aprilgasten toen vroeg, met zelfs records voor Oeverzwaluw en Blauwborst.

*Huiszwaluwen 3 jul 2012 Lentevreugd
©René van Rossum*

Maandoverzichten

april

April bracht weinig mooi voorjaarsweer. De hele maand passeerden lagedrukgebieden en bleef het bewolkt en koud. De wind bleef vooral in de westhoek. Pas in het laatste weekend werd het zachter en draaide de wind naar het oosten. Op 30 april kwam de temperatuur voor het eerst boven de 20°C.

In het voorjaar rusten er wel eens flinke groepen **Goudplevieren** op bollenland. Ze vallen daar nauwelijks op. Na een tip van Piet Muller telde Jelle van Dijk 870 Goudplevieren in de Hogeveense Polder (PM, JD). De overwinterende **Slechtvalk** in Polder

Klapkester 6 april 2012 Hoekgatterduin in de AWD ©Gab de Croock

Hoogeweg was het laatst op 6 april aanwezig (NA). Die dag vond Gab de Croock ook een late **Klapkester** in het Hoekgatterduin in de AWD.

Na een winter met veel burgemeesters doken er in april nog twee op: een tweedejaars **Kleine Burgemeester** op 2 april op het strand van de Coepelduynen (ArM) en op 26 en 29 april en op 5 mei een tweedejaars **Grote Burgemeester** bij de Binnenwatering (ArM e.a.). De eerste **Beflijster** van het seizoen zat op 4 april bij de Driehoek in de Noordduinen (IM). Voor de waarnemer was dit ook de eerste waarneming van deze soort. De piek van de doortrek was in het midden van de maand, met op 12 april een groep van maar liefst 18 vogels in de Van Limburg Stirumvallei in de AWD (PH). Ook op 14 april (WR) en 18 april (CZ) trokken er veel Beflijsters naar noord door het duin, met meldingen van meer dan 10 vogels. Rond die tijd kwam ook de doortrek van **Tapuiten** goed op gang, met op 14 april ruim 10 vogels in de Coepelduynen (RR e.a.). Daar verbleef die dag en de dag erna ook een **Strandleeuwerik** in zomerkleed (RR

e.a.). Ook door de polders trokken in de tweede helft van de maand mooie groepjes **Tapuiten** met 4 op 21 april in de Elgeesterpolder (JF) en 5 op 24 april in Polder Hoogeweg (JD). De zeetrek was mager in april. Met

zuidwestenwind aan het eind van de maand passeerde de grote golf steltlopers buiten het zicht van de waarnemers. Op een aantal dagen vloog een **Parelduiker** langs (JD). Leuk waren de drie **Kuifduikers** die op 12 april in zee voor de zeetrekhut zwommen (JD). Op 13 april vloog een **Kuifduiker** en een **Roodhalsfuut** langs en op 14 april nog weer een **Roodhalsfuut** (JD). Op 16 april passeerde een **Kleine Jager** (JD), een schaarse gast in het voorjaar. De **Drieteenmeeuw** is bijna net schaars in april, met maar ca. 40 waarnemingen sinds het begin van de tellingen in 1973. Op 25 april vloog een tweedejaars vogel langs (JD). Ook boven de land was weinig trek te zien. Op 14 april trok een **Visarend** over de AWD (WR) en op 24 april een **Zwarte Wouw** over het Langeveld (RG). Het leek er op dat de schade op 30 april, de eerste dag met mooi weer, in één keer ingehaald moest worden. Het was een dag met goede roofvogeltrek, met **Visarenden** over 't Heen (BB) en de AWD (OT), 3-4 **Zwarte Wouwen** (NA, OT, AS), een **Rode Wouw** (RJ), een **Blauwe Kiekendief** (NA) en twee **Ooievaars** (JF). Ook zwaluwen kwamen massaal langs. Tussen de tientallen Huis- en Boerenzwaluwen die op 29 en 30 april langs de Puinhoop vlogen dook op 30 april ineens een groepje van drie **Roodstuitzwaluwen** op (PL). Dit is pas de 5^e waarneming voor het werkgebied. Dat ook zangvogels doortrokken was te merken aan de **Rietzanger** die op 30 april zong bij de Puinhoop (PL). Op 29 april verbleef een paartje **Zomertalingen** in de waterpartij van het Zwarte Pad Katwijk, een bijzondere locatie voor deze

Tapuit 14 april Coepelduynen ©René van Rossum

soort. Op 30 april zat een paartje **Patrijzen** in de AWD Paardenkerkhof (JF).

De vestiging van de **Boommarter** in onze regio zet door. Helaas is de aanwezigheid van de soort vaak pas te zien als ze slachtoffer worden van het verkeer. Op 23 april lagen er twee op de N206, bij Offem en

bedrijventerrein Klei-Oost (NA, BN). Gelukkig konden er in de AWD ook levende marters met de camera's betrappt worden, waaronder ook jongen (GA, BN)

*Nachtopnamen van
Boommarters in de AWD 31 mei
2012 ©Gerben Achterkamp en
Bart Noort*

*Strandleeuwerik in
zomerkleed
de Coepelduynen 14 april
2012
© René van Rossum*

*Grasmus 29 april 2012 De
Puinhoop Katwijk aan Zee
©Johnny van der Zwaag*

Zomertaling 29 april 2012 Zwarte Pad Katwijk aan Zee ©Johnny van der Zwaag

mei

In de eerste helft van mei hield het sombere en koele weer van dit voorjaar aan, met een vooral noordelijke tot westelijke stroming. Vanaf het midden van de maand werd het eindelijk mooi lenteweer. In deze periode hadden we een aantal dagen met noordoosten en oosten wind. Op 22 mei hadden we de eerste zomerse dag van het jaar met een temperatuur boven de 25°C. Het pinksterweekend was zonovergoten.

In de eerste week van mei vlogen nog een aantal bijzondere roofvogels over: een **Visarend** op 2 mei over Sollasi (RJ), een **Zwarte Wouw** op 3 mei over de AWD (SV), een **Wespendief** op 6 mei over de Coepelduynen (ML) en een **Rode Wouw** op 7 mei over de Hogeveense Polder (CW). Opvallend waren twee waarnemingen van jagende **Smellekens** in bollenland, in de Hogeveense Polder op 7 mei (CW) en in de Noordzijdepolder op 10 mei (MW). In de Elsgeesterpolder verbleef op 14 mei een **Velduil** (MK). In de Hogeveense Polder riep op 16 mei een vroege **Kwartel** (CW).

De laatste **Beflijster** van het seizoen zat op 5 mei in de Westhoek in de AWD (JZ). De strandtelling tussen het dorp en de provinciegrens van 7 mei leverde een record aantal van 56

Drieteenstrandlopers op voor mei (HV). Er zaten ook opvallend veel **Grote Mantelmeeuwen** voor de tijd van het jaar, met een totaal van 39 (HV). Op 10 mei vloog tijdens een nachtvlinderavond een **Morinelplevier** over de St Bavo (MW). Hier kreeg de waarneming van

een **Bonte Vliegenvanger** op 29 april een vervolg met een zingend mannetje op 6 mei (MW). Dit valt binnen de datumgrenzen voor een territorium, maar was wellicht toch een late doortrekker. Hetzelfde geldt voor de waarnemingen van **Wielewalen**. Op 13 mei trok een vrouwtje over de zeereep van de Noordduinen. Op 23 mei was een vogel aanwezig op Sollasi (RJ) en op 28 mei zong een mannetje in de AWD Sasbergen (BW). Bijzondere doortrekkers waren de drie **Lachsterns** die op 24 mei over Sollasi vlogen (RJ) en de **Draaihals** die hier 28 mei opdook (RJ). Naast **Kleine Barmsijzen** bleven er tot in de zomer **Sijzen** overvliegen, o.a. één op 23 mei over de Noordduinen (BD). Die dag vlogen ook twee groepjes **Kruisbekken** over (BD).

Vlinders waren met het sombere voorjaarsweer lastig te vinden. Op 20 mei vloog er een **Oranjetipje** bij de Zilk (BL) en op 21 mei één in de Zwetterpolder (JSI). Dit is relatief laat voor deze voorjaarsvlinder. Door het koude weer verschenen ze in heel Nederland twee weken later dan normaal.

Oranjetipje

Bron:

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Oranjetipje>

juni

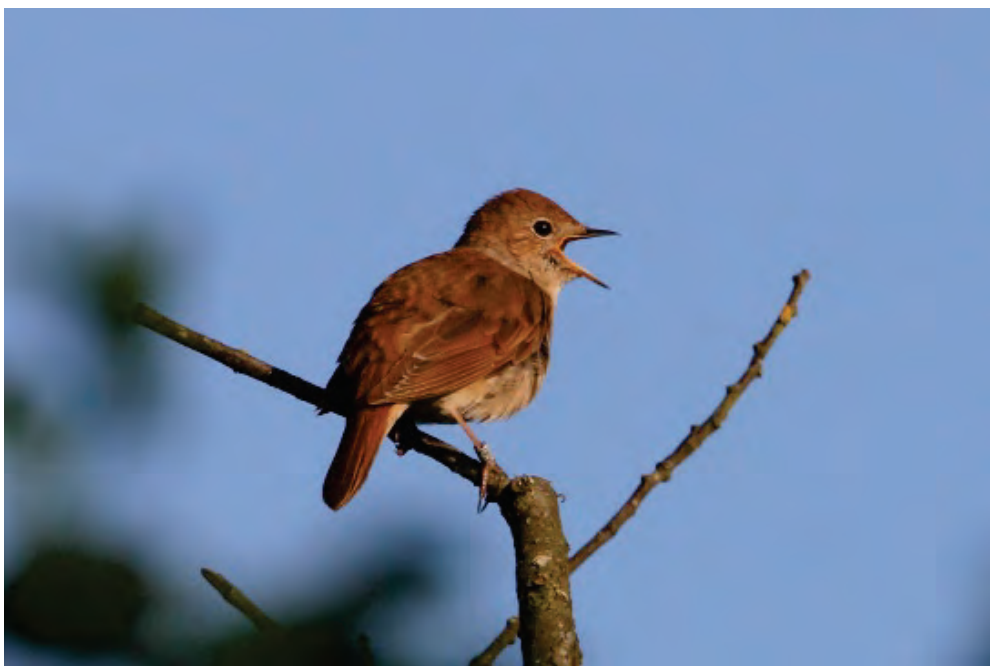
Juni was opnieuw koel en wisselvallig. Op 3 en 4 juni kwam de temperatuur zelfs niet boven de 10 °C uit, extreem laag voor een zomermaand. De enige zomerse dag was 28 juni. De wind zat op de meeste dagen van de maand in het zuidwesten.

De zeetrek van juni brengt meestal geen grote aantallen, maar vaak verschijnen wel soorten die je niet in dit seizoen zou verwachten. Op 2 juni vlogen 2 **Kluten** langs (JD, PS). Op 20 juni zagen de tellers een nieuwe soort voor de zeetrekhut: twee **Casarca's** vlogen langs naar noord. Dit past in het beeld van de aankomst rond deze tijd van overzomeraars die naar o.a. het Eemmeer en ZW Friesland komen om te ruien. Waar deze vogels vandaan komen is nog niet duidelijk, maar mogelijk gaat het om vogels uit het broedgebied in ZO-Europa. De dagen met harde wind eind juni brachten zeevogels

voor de zeetrekhut. Op 23 juni scheerde een Noordse Stormvogel langs en op 25 juni een **Kleine Jager** en 40 **Jan-van genten** (HV). Dezelfde dag bracht 4 Middelste Zaagbekken (HV) en op 27 juni vloog er een **Topper** langs (JD). Elders waren de broedvogels druk in de weer met hun broedsels. Een zwervende Boomklever bezocht rond 25 juni het St Bavo terrein (MW). In de Hogeveense Polder riep 10 juni een **Kwartel** (PS). In de nacht van 27 juni vlogen twee roepende **Kwartels** over de St Bavo (MW). Een **Bruine Kiekendief** was op 27 juni aan het jagen boven Polder Hoogeweg (JF).

Waarnemers

ArM	Arnold Meijer	JA	Jesse Anès	ML	Maarten Langbroek
AS	Ab Steenvoorden	JD	Jelle van Dijk	MW	Maarten Wielstra
BB	Bas v.d. Burg	JF	Jaap Faber	PH	Pel van Hattum
BD	Bart Dijkstra	JP	Johan Passchier	PL	Peter Lindenburg
BL	Bertus de Lange	JS	John Stigters	PM	Piet Muller
BN	Bart Noort	JSI	Joost van der Sluijs	PS	Peter Spierenburg
BW	Bendiks Westerink	JV	Joep Verbeek	RG	Reinder Genuit
CW	Cees Witkamp	JZ	Jos Zonneveld	RJ	Rob Jansson
CZ	Casper Zuyderduyn	KV	Koene Vegter	RR	René van Rossum
GA	Gerben Achterkamp	LS	Leo Schaap	SV	Sander van Vliet
GC	Gab de Croock	MG	Mariska de Graaff	WR	Willem Renema
HV	Hein Verkade	MK	Martine de Ket	WW	Wim van Waveren Hogervorst
IM	Inge Maijer				

Geringde Nachtegaal 8 juni 2012 Vogelaarsdreef, langs het fietspad bij het zweefvliegveld.
©Gab de Croock